

Статистичари завршили анализу пописа

3.
СТРАНА

5.
СТРАНА

„Ајваријада“ све масовнија

7.
СТРАНА

СНН

Свечаности у Батањи

10.
СТРАНА

„Теслини“ кошаркаши шампиони Мађарске

САРАДЊА

Трилатерални сусрети у Београду

Мађарска, Србија и Емирати оснивају заједничке фирме

Премијер Мађарске боравио је крајем прошле недеље у посети Србији, на трилатералном састанку са председником Србије и изаслаником председника УАЕ.

Председник Србије Александар Вучић и председник Владе Мађарске Виктор Орбан обратили су се јавности на крајој конференцији за медије, након састанка у Београду.

„Разговарали смо о важним и стратешким питањима. Разговарали смо о формирању заједничких компанија. Нешто што чини живот било је од посебног значаја. Разговарали смо и о геополитичким питањима. Разговара-

ли смо и како да поправимо наш инвестициони амбијент. Верујем да смо направили добар састанак. Премијеру Орбану захвалан сам на огромној подршци, осећајте се увек као код своје куће”, рекао је Александар Вучић.

Истакао је да му је велика част да угости Орбана и принца Каледа, и да су разговарали „о свим важним стратешким питањима”.

„Усвојили смо добар закључак о формирању тимова за логистику. Ми немамо излазе на море, и морамо да тражимо нова решења за извоз и увоз робе. Тема је била и формирање заједничких компанија у области сточарства. Причали смо и о улагању у енергетску инфраструктуру. Ми у Србији имамо само један нафтовод на који се везујемо”, рекао је Вучић.

Председник Србије је рекао и да је разговарано о ситуацији у региону, као и о путу у ЕУ, иницијативи БРИКС, и о свему што УАЕ очекују од те иницијативе.

Мађарски премијер каже да је економска сарадња Србије и Мађарске одлична, и да чињеница да Србија није у ЕУ препрека, већ могућност.

„Инфраструктура, трговина и могућности пред нама су биле тема. Мађарска још увек није учествовала на састанку попут овог. Драго ми је што смо трећој земљи представили ове резултате”, казао је он.

Орбан додаје да је на билатералном састанку тема била миграције и ситуација у ЕУ.

Вучић и Орбан састали су се и са престолонаследником Абу Дабија њ.в. шеиком Каледом бин Мохамедом бин Заједом ел Нахјаном.

„Одличан и садржајан састанак са пријатељима које сам детаљно обавестио о последњим догађајима на Косову и Метохији. Размотрили смо и бројне теме у оквиру иницијативе за успостављање стратешке безбедности региона у области енергетике, водоснабдевања, прехранбене индустрије и људских ресурса”, објавио је Вучић на свом Инстаграм налогу.

Циљ трилатералног састанка у Београду је да трећој страни представимо наше пословне могућности, рекао је Виктор Орбан, премијер Мађарске, на заједничкој конференцији за новинаре са Александром Вучићем у Палати Србија.

„Дошао сам са две сврхе, да имамо билатерални и трилатерални састанак. Трилатерални је имао за циљ да представимо српско-мађарску економску сарадњу представнику Емирата и да покажемо да је успешна и експлицитна, иако је једна од нас земља чланица ЕУ, а друга није, што не представља препреку ако нека земља жели да инвестира. Теме су биле инфраструктура и трговина”, рекао је Орбан. ■

Међународни скуп у Печују

Разговори о заштити права националних мањина

Град Печуј и Самоуправа Немаца у Мађарској били су домаћини 67. конгреса Федералне уније европских националних мањинских заједница (ФУЕН), која окупља више од сто чланица из 36 земаља.

На свечаном отварању конгреса, који је био уприличен у Центру „Кодаљ”, поздравним речима присутнима су се обратили: Ибоља Хок Енгландер, председница Самоуправе Немаца у Мађарској, Лорант Винце, председник ФУЕН-а, Атила Петерфи, градоначелник Печуја, др Ержебет Шандор Салаи, заменик омбудсмана, одговорна за народности и стални члан Саветодавног одбора оквирне конвенције за заштиту националних мањина при Савету Европе, Имре Ритер, председник Одбора за народности при Мађарском парламенту и други.

Сви они су се углавном фокусирали на значај заштите права националних и етничких мањина, као и важност употребе права, захваљујући којима се могу сачувати идентитет, култура и језик.

Занимљиво је било излагање Арпада Јаноша Потапија, државног секретара Уреда премијера, надлежног за националну политику, који је у свом

обраћању подвукао да „питање положаја националних и етничких мањина није унутрашњо-политичко питање, већ европско”. Он је нагласио да Влада Мађарске и даље активно подржава настојања Мађара ван граница, као и националних и етничких мањина које живе у Мађарској.

„Наш циљ је да очувамо мноштво друштвено-политичку, културну, образовну и верску делатност. У Мађарској живи тринаест аутохтоних народности. Њихови припадници се истовремено изјашњавају као држављани Мађарске, а уједно су и припадници дате народности. Без сумње, Мађарска у њима препознаје вредности и помаже им у чувању и неговању националног идентитета, матерњег језика и традиције. Све то налази се и наведено је и у Основном закону Мађарске”, нагласио је Потапи.

Управо поменуте теме су се нашле у центру пажње конференције, а у панел дискусији о положају националних

и етничких мањина, с посебним освртом на земље Западног Балкана, учествовали су и министар за људска и мањинска права и друштвени дијалог у Влади Републике Србије: Томислав Жигманов и Елвира Ковач, потпредседница Народне скупштине Србије и заменик председника Савеза војвођанских Мађара.

На панел дискусији „Заштита мањина у суседству Европске уније – перспективе, могућности и изазови”, министар Жигманов је нагласио да питање њиховог положаја није само унутрашња ствар појединих земаља и пратеће правне регулативе, већ је оно исплетено бројним везама и мрежама европских интеграција, а успостављено је нормативним оквиром међународних организација, пре свега документима Савета Европе. Исто тако, како је додао, положај националних мањина

може се оснажити и билатералним споразумима између две државе, које имају припаднике свога народа у другим земљама. Министар је истакао да такве споразуме Србија има, од суседних држава, са Мађарском, Румунијом, Хрватском и Северном Македонијом.

У анализи културне аутономије, из аспекта народности у Мађарској, учествовали су сви председници земаљских народносних самоуправа, па тако и Вера Пејић Сутор, председница Самоуправе Срба у Мађарској, која је говорила о положају и друштвено-политичкој, културној, образовној и верској делатности Срба у Мађарској. Слично осталим руководиоцима, ни она није заобишла важност резултата прошлогodiшњег пописа становништва у Мађарској, који су у међувремену саопштени.

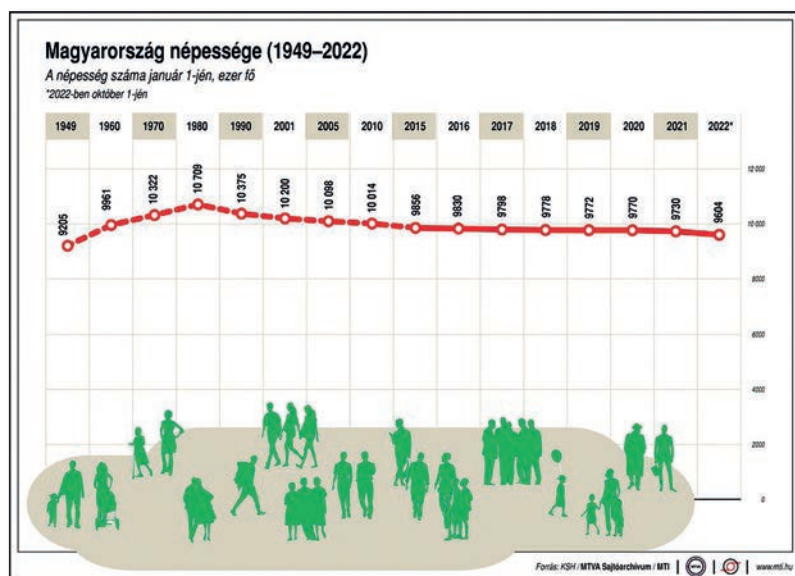
П. М.

Саопшћени резултати пописа становништва

Нове сеобе увећавају број Срба у Мађарској

Број Срба у Мађарској је, према резултатима прошлогodiшњег пописа становништва, увећан на 11.622, што је за 1584 више у односу на 2011. годину. Ови и други подаци у вези са пописом, саопштени су у Централном статистичком заводу у Будимпешти, где је 26. септембра одржана конференција за штампу.

Након поздравних речи др Арона Кинчеша, председника Централног статистичког завода, стручну анализу пописа становништва, обављеног између 1. октобра и 28. новембра 2022, дао је Марцел Ковач, главни координатор и ру-

ководилац пројекта пописа. Он је истакао да је 1. октобра прошле године број становника у Мађарској био 9.603.634 особе. У вези са питањем националне припадности, одговор је дало 86%, од укупног броја становника, док се по питању верске припад-

ности изјаснило 60% грађана. Од укупног броја грађана, 492.377 особа се изјаснило да припадају некој од 13 законом признатих народности.

Што се тиче српске заједнице у Мађарској, према објављеним званичним статистичким подацима, број пописаних Срба у Мађарској у 2022. години, који су се изјаснили као Срби, који српски језик користе у комуникацији у оквиру породице и друштва, односно, блиски су српској култури, износио је 11.622, што је 1584 више него 2011. године. Према саопштеним подацима, од укупног броја Срба, српски као матерњи језик говори 2445 мушкараца и 1804 жене, што је укупно 4249 особа. Што се верске припадности тиче, 15.578 особа се на попису изјаснило да су православне вероисповести, али се, према незваничним подацима, само око 1700 пописаних изјаснило да припада Српској православној цркви.

Након конференције за штампу разговарали смо са Марцелом Ковачем, координатором пописа становништва у Мађарској, који нам је објаснио да је у вези са народностима било више питања: национална припадност, матерњи језик, односно, језик који се користи при комуникацији у оквиру породице и друштва.

Осамдесет шест посто грађана је одговорило на питања и зато можемо констатовати да је становништво, у односу на раније године, било знатно активније приликом давања одговора на питање националне припадности. Та активност није била толико приметна у случају давања одговора на питања везана за верску припадност и здравствено стање. Дакле, можемо рећи да смо у појединим категоријама имали одговоре изнад очекивања, где становништво није осетило таквану „посебну осетљивост“ питања. Међутим, истовремено, морамо истаћи да је број оних, који су се током прошлогodiшњег пописа становни-

штва у Мађарској изјаснили да су припадници неке од народности у Мађарској, опао испод 500.000. У односу на 2011, када су многи тадашњи попис становништва сматрали неком врстом мањинског, народносног „бума“, након евидентирања резултата прошлогodiшњег пописа, приметан је један мањи пад, тј. опадање броја оних који су се изјаснили да су припадници националних и етничких мањина. Наиме, пре једанаест година, у овој категорији регистровано је 660.000 припадника народности, сада је та цифра у мањој мери спласнула. Наравно, код сваке народности била је уочљива тенденција промене броја, па тако и у случају Срба, где је приметан пораст броја оних грађана који су били одлучни по питању регистрација своје српске националне припадности. Вредно је прisetити се: године 2011, десет хиљада људи се изјаснило у вези са својом српском националном припадношћу, прошле године тај број се попео на 12.000. Наравно, није ова тенденција карактеристична у вези са народностима у Мађарској, него мањи пад у бројчаности националних и етничких мањина. Овде још једанпут морам нагласити да је Централни статистички завод користио један комплексан показатељ, који се односио на националну припадност, матерњи језик, односно, језик који се користи при комуникацији у оквиру породице и друштва. Наравно, многи су искористили могућност двојног изјашњавања по питању националне припадности. Ако се то догодило, онда је у случају дотичних особа разних народности ваљало примењивати посебан клиринг, поготово, ако је истовремено више категорија означено – рекао је он за наш лист.

Детаљнији интервју на Марцелом Ковачем на ову тему, објавићемо у наредном броју СНН-а.

П. М.

Сарадња два блиска града

Шиклошани посетили побратимски Ириг

На позив Општине Ириг у Србији, са којим се Шиклош из Мађарске побратимио пролетос, већа група Шиклошана, на челу са Габором Риглом, градоначелником и Атилом Хирдијем, његовим замеником, боравила је у Србији.

Шиклошани су се одазвали позиву својих побратима, који су их позвали на традиционалне „Пударске дане“ у Иригу. Ова туристичко-привредна манифестација се одржава сваког септембра од 1993. године и посвећена је пудару,

чувару винограда, вину, грожђу и развоју виноградарства.

Путници из Мађарске су свој програм конципирали на тај начин да претходно обиђу и упознају лепоте града Новог Сада и Сремских Карловаца. Након ручка, који је био уприличен у једној породичној винарији у Сремским Карловцима, Шиклошани су кренули за Ириг, где су их већ са нестрпљењем очекивали побратими, предвођени Тихомиром Стојаковићем, председником Општине Ириг.

Руководилац града је упутио топле поздраве сво-

јим гостима из Мађарске, да би их потом, у друштву сарадника, провео кроз главну улицу насеља. Она је била испуњена штандовима и дрвеним кућицама, где су винари и остале занатлије изложили и нудили своје производе.

Поред уживања у разним програмима за децу и одрасле, посетиоци су имали прилике да пробају пударски паприкаш, старинске колаче, ра-

кије, вина, али и да се забаве у дефилеу запрега, такмичењу у гађању из праћке и наступима бројних фолклорних група и тамбураша.

У вечерњим часовима, након проглашења резултата у надметању најбољих винограда, подрума и вина, најбоље ракије, најтежег грозда, најкуснијег сремског колача, као и најбољег пударског (пилећег) паприкаша, публици су забављале естрадне звезде: Вики Миљковић и Халид Муслимовић.

П. М.

СВЕЧАНОСТИ

Велики хришћански празник обележен и у Мађарској

Прославе Мале Госпојине у нашим насељима

Сириг

Сириг

Иако је прослава малогоспојинске храмове славе у Сиригу најпре била заказана за 17. септембар, празновање заштитника српске православне цркве отпочело је дан раније, у суботу. У склопу Дана српске културе у Сегедину, 16. септембра, у сиришком српском православном храму, најпре је служено празнично вечерње, да би потом концерт одржао Црквени хор „Св. цар Константин и царица Јелена“.

Гости из Србије, предвођени диригентом Миланом Радишићем, одушевили су вернике репертоаром, који је подједнако садржао духовне и световне песме. Хористи су наступили у сиришкој цркви и сутрадан, 17. септембра, када је уприличена прослава Рођења Пресвете Богородице. У присуству великог броја верника, међу којима су поред домаћина били и Сентиванци, Сегединци, Дешчани, као и они из ограничених насеља Србије, свету литургију служили су: јереј Милан Ерић, парох печујски, администратор сиришке парохије, протођакон Андраш Штријк и јеромонах Митрофан, духовник манастира Грабовац.

У склопу празничне славске литургије свечану беседу одржао је јереј Милан Ерић. Славско богослужење красила је и литија, као и свечани чин резања славског колача и благосиљања кољива.

Кумовали су ученици месне Основне школе „Лајош Кошут“ предвођени наставником Дајаном Ђукином, који факултативно уче српски језик. За следећу годину часних обавеза кумства примила се Сегединска српска народносна самоуправа.

После свечаног чина резања славског колача и благосиљања кољива присутнима се обратио и протојереј Далибор Миленковић, парох и архије-

рејски намесник сегедински, који је говорио о важности молитвеног окупљања, указао и на важност рађања деце, њихово образовање, подучавање светосавској српској православној вери.

На крају славског богослужења, јереј Милан Ерић се захвалио свима који су допринели незаборавном свечаном обележавању празника патрона древне богомоље, а посебно сиришким српским православним верницима, који су још једанпут дали потврду да им је важна светиња и очување славских обичаја.

Уследила је, затим, у месном Дому културе, трпеза љубави и пригодни програм. За добро расположење присутних побринуо се дешчански Оркестар „Банат“, а запевала је и солисткиња Естер Фрањо Вујчин.

Достојно празновање малогоспојинске храмове славе у Сиригу суфинансирани су: Уред премијера, Фонд „Бетлен Габор“ и Самоуправа Срба у Мађарској.

Срби у Сантову су 23. септембра прославили заштитника свог храма, Малу Госпојину. Већ на почетку Свете литургије, у завидном броју се окупили верни народ. Верника је било из Бачке и Барање, а дошли су и некадашњи Сантовчани, који су настањени у Будимпешти, али и Срби из хрватског дела Барање.

Уз појање Црквеног хора „Свети цар Константин и царица Јелена“ из Сомбора, којим диригује хоровађа Милан Радишић, свету литургију служили су: протојереј-ставрофор Предраг Азап, парох илочки, протонамесник Зоран Живић, парох калашки, архијерејски намесник мохачки, протонамесник Јован Бибић, парох сантовачки, јеромонах Митрофан, настојатељ и духовник манастира Грабовац, као и протођакон Андраш Штријк.

У склопу свете литургије свечану славску беседу одржао је прота Предраг Азап из Илока. Због лошег времена изостала је литија, па се на крају празничног славског богослужења домаћин празновања прота Бибић захвалио својој сабраћи на учешћу на светој литургији, сомборском хору на дивном појању, а кумовима славе, члановима породице Филаковић, на предивном дару који су приложили светом храму. Ради се о фресци, који је у олтару осликао један врсни уметник из Шиде.

Након свете литургије Сантовчани су позвали своје госте на трпезу љубави, која је овом приликом одржана у Дому културе.

За следећу годину кумства се примила Гордана Немет, са својом породицом. После празничног вечерња, кратак пригодни концерт одржао је Хор „Свети цар Константин и царица Јелена“ из Сомбора, а многи су затим прешли у Дом српске заједнице, где се ускоро зачула музика и песма. Свирао је Оркестар „Село“ из Ловре. Ловрани су за тили час обезбедили сјајан штимунг, који је потом пренет и у месни Дом културе, где су се мештанима и гостима најпре представили чланови КУД-а „Весели Сантовчани“.

Празновање малогоспојинске храмове славе у Сантову окончано је

Сантово

Уследило је вечерње, приликом којег се резао славски колач и благосиљало кољиво. Свечани чин је уприличен у цркви, а кумовала је породица Филаковић, међу чијим члановима се налазила и Дивна Филаковић.

„За нашу породицу, на челу са нашим оцем Радованом Филаковићем, веома је важно кумство. Мој отац је већ и раније размишљао о осликавању једне фреске у цркви, у олтару, и зато нам је драго да олтар наше светиње краси фреска Господа Исуса Христа, коју смо даривали светом храму. Ја мислим да су се верници у лепом броју окупили на слави и задовољни смо

славским балом, који је трајао до зоре. Овогодишњу прославу заштитника српског православног храма у бачванском насељу на мађарско-српској граници суфинансирани су: Уред премијера и Фонд „Бетлен Габор“.

У Вашархељу је 24. септембра, у недељу, уприличена прослава храмове славе - Рођење Пресвете Богородице. Малобројни Срби, Руси, Румуни и Грци, који редовно долазе у вашархељску светињу били су посебно почашћени. Празновање патрона светог храма у граду недалеко од Сегедина својим присуством увеличали су: епископ хвостански Алексеј, викар патријарха срп-

Сантово

Вашархељ

Вашархељ

ског и епископ будимски Лукијан, који су уз саслуђење свештенства, служили свету архијерејску литургију.

Литургијском благолепију допринели су и чланови Хора „Св. Серафим Саровски“ из Зрењанина.

У склопу празничног богослужења свечану славску беседу одржао је епископ будимски Лукијан, који је уваженом госту, преосвећеном владици Алексеју, пожелео добродошлицу и додао:

„Овај храм је саборни храм, може се тако рећи, јер у њега долазе и православни Грци, православни Мађари, православни Срби и православни Румуни“, подсетио је владика Лукијан.

Преносећи поздраве и благослов патријарха српског Порфирија, епископ хвостански Алексеј је изразио огромну радост и задовољство због првог свог боравка на територији Епархије будимске, као и уопште, у Мађарској.

„Ако смо нашли Бога овде, онда је то наша земља. Ја желим да нађете Господа и овде, и ми тамо у Србији, али да свугде преносимо ту љубав Божију, која нам је задата, која једино траје, и за коју се и једино треба борити!“ – рекао је у својој свечаној славској беседи преосвећени владика Алексеј.

Епископ хвостански је потом благословио славске дарове и пререзао славски колач. Кума овогодишње славе била је Ана Појнар, а часних обавеза кумства за наредну годину примила се Зита Викториа Отлакан.

Празновање храмовне славе Рождества Пресвете Богородице у Вашархељу приведено је крају агапеом, у једном од угоститељских објеката града.

Верници у овом градићу надамак Сегедина, предвођени својим духовним пастиром протонамесником Светомир Миличићем, парохом дешчанским, администратором вашархељске парохије, достојно су прославили патрона своје светиње

Главни покровитељи и суфинансијери овогодишње свечане прославе црквене славе у Вашархељу били су: Уред премијера и Фонд „Габор Бетлен“, као и Самоуправа Срба у Мађарској.

У четвртак, 21. септембра, на празник Рођења Пресвете Богородице, Срби у

Бати, граду на Дунаву, у близини Будимпеште, прославили су храмовну славу. Свету литургију, која је почела у 10 часова, служили су: протојереј ставрофор Војислав Галић, архијерејски заменик, протојереј Зоран Остојић и протонамесник Зоран Живић.

По завршетку литургије кренула је литија до главног крста у центру старог дела града. По повратку у цркву, Ђурица Чупић са породицом, овогодишњи кумови, уручили су серију икона као поклон храму, а од породице Гергев црква је добила плави тепих.

У парохијском дому организовано је послужење, а у риблијој чарди ручак. У последодневним часовима, пред великим бројем верника, јереј Љубисав Милисавић и домаћин протојереј Павле Каплан служили су празнично вечерње богослужење. У певници су били Милан и Дејан Дујмов. У порти цркве је освештено кољиво и пререзан колач, а отац Милисавић је одржао свечану славску беседу. Прослава је настављена уз дружење и музику оркестра „Село“ из Ловре, овога пута без игре, због недавног упокојења архимандрита Андреја Пандурова, игумана манастира Српски Ковин. Увече је у месном културном дому одржан концерт истог оркестра.

Прославу храмовне славе подржали су Српска самоуправа у Бати са председником Николом Чупићем и Српско удружење у Бати.

Целодневним програмима у организацији Српске самоуправе у Батањи, Удружења за очување српске културе и традиције, Батањске двојезичне српске основне школе и забавишта, као и Српске православне црквене општине, Батањци су 23. септембра свечано прославили Дан српске културе и храмовну славу Малу Госпојину – један од највећих црквених празника, којим се слави долазак на свет Пресвете Богородице. Свету архијерејску литургију служили су: протојереј-ставрофор Војислав Галић, архијерејски заменик, протојереј-ставрофор Илија Галић, протојереј Радован Савић и протонамесник Светомир Миличић.

У последодневним часовима, у школи, поводом Дана српске културе, отво-

Бата

рена је изложба младе уметнице Анастасије Савић из Ловре. Анастасија се цртањем бави од своје пете године. После завршене уметничке школе наставила је да похађа часове цртања код познатог сликара Јаноша Девењија. Осим цртања, Анастасија редовно поји у ловранском српском православном храму.

Својим присуством изложбу су увеличали: Андраш Мучи, председник одбора за односе са јавношћу Жупанијске скупштине, Вера Пејић Сутор, председница Самоуправе Срба у Мађарској, Чаба Борош, градоначелник Батање, затим гости из Беочина, Горан Пекез, помоћник председнице, начелница Општинске управе Беочин Гордана Ђировић, заменик начелнице Општинске управе Секула Петровић, директор Основне школе „Јован Грчић Миленко“ Драган Митић и помоћница директора Радмила Јовановић, државни секретар др Иван Бошњак, представник удружења „Чувари баштине“ из Кикинде Миленко Арсенов и друге бројне званице.

Након отварања и разледања изложбе, ученике првог разреда сачекало је велико изненађење. Кикинданин Миленко Арсенов већ дужи временски период прати рад Српске основне школе и забавишта у Батањи, која са великим ентузијазмом ради на очувању српског језика и традиције. Ово је већ четврти пут како организује посету Батањи и српској заједници. Захваљујући подршци удружења „Чувари баштине“, кикиндске градске управе, бројних институција и појединаца, господин Арсенов, у пратњи државног секретара др Ивана Бошњака, обрадовао је и ове године њаке прваке.

За њих осамнаесторо обезбеђене су школске торбе, школски прибор, књиге и све оно што је неопходно за полазак у школу. Дечијој срећи није било краја. Радосни прваци су са одушевљењем отворили поклоне, а затим у знак захвалности отпевали песму. Приликом њихове посете покренута је још једна иницијатива, која би требало да донесе очување језика, културе и обичаја срп-

ске заједнице у Батањи. Миленко Арсенов сматра да ће његова лична мисија бити да у наредном периоду учествује у успостављању сарадње између школе у Батањи и кикиндских основних школа. Идеја је да ученици виших разреда из Батање буду гости код својих вршњака из Кикинде, како би бар недељу дана похађали наставу заједно. Била би то одлична прилика за дружење и развијање будућих пријатељстава међу вршњацима.

Празновање се наставило у црквеној порти, где је после вечерње литургије резан славски колач и благосиљано кољиво. Овогодишњи кумови цркве, породица Фосто Тимотић, предала је кумство Габриели Болдог Недучин. Срби из Батање су ову прилику искористили да поздраве све присутне, који су се у великом броју окупили у порти српске православне цркве. Публика је уживала у културно-уметничком програму ученика Српске основне школе и забавишта. Програм су отворили малишани српског забавишта сплетом игара из Србије. Полазници драмске секције и хора су наставили свој програм у празничном духу, док су старији основци, чланови КУД „Суферини“, на самом крају програма одиграли кореографију „Ниш“. И док су се служили славским кољивом и погачом, текли су пријатни разговори старих познаника, оних који су се након много година опет обрели у Батањи, оних које корени још увек везују за ову варошицу на југоистоку Мађарске, као и оних који су још увек ту и чувају своје корене.

Програм је у вечерњим сатима настављен у Дому културе концертом КУД „Табан“ из Будимпеште. Својим изузетним наступом чланови овог друштва одушевили су сву присутну публику. Публика није штедела дланове да бројним аплаузима изрази задовољство и упуту похвале сјајним играчима на сцени. Дружење се наставило на балу, где је госте забављао оркестар „Коло“ из Тукуле.

Екипа сарадника СНН-а

Бата

Батања

КУЛТУРА

Свечаност у Текелијануму

Почела манифестација „Српски дани“

П ригодним културним програмом, у свечаној сали пештанског Текелијанума у недељу је оворена манифестација „Српски дани“. Званично ју је отворио председник Републике Српске Милорад Додик, који је, обраћајући се присутнима, поред осталог рекао да на-

род који не негује своју културу, нема будућност. „Ми ширимо своју културу. Очували смо идентитет и културу и у најтежим временима“, поручио је Додик и нагласио да данас Срби имају две српске државе - Србију и Републику Српску.

„Присутни смо у бројним држава-

ма и желим да захвалим председнику Владе Мађарске Виктору Орбану. Његова сарадња са председником Србије Александром Вучићем отворила је пут за најбољу и историјску сарадњу Срба и Мађара“, истакао је Додик.

Такође је рекао да је управо Српска православна црква сачувала идентитет српског народа и додао да је последњи рат направио највећу штету Србима, јер у бројним државама сада немају ни статус националне мањине.

Поред Милорада Додика, скупу се обратио и Ђорђе Милићевић, министар без портфеља у Влади Србије, задужен за дијаспору, као и епископ будимски Лукијан. Он је истакао да Срби могу рачунати на Републику Српску и Србију које помажу свој народ, ма где он био.

Свечаности су присуствовали представници Српске православне цркве, свештенство Епархије будимске, Жељко Будимир, министар за научнотехнолошки развој и високо образовање РС, амбасадор БиХ у Будимпешти Биљана Гутић Бјелица, представници Самоуправе Срба у Мађарској и други.

У програму су наступили гости из Србије: драмска уметница Вјера Мужић, гуслар Михаило Стевановић, октет Богословеије Светог Саве из Београда, као и домаћи уметници - женска вокална група КУД-а „Табан“ и музичка група „Вигад“.

Исте вечери је у Галерији „Круг“

отворена изложба чији је аутор проф. Светлана Матић из Беча. Постава је посвећена Мини Караџић, кћерки Вука Стефановића Караџића.

„Српске дане“ Епархија будимска организује уз подршку више институција и организација из Србије, РС и Мађарске. Кроз различите програме, наредних месец дана биће представљени српска култура, обичаји, уметност и наука.

Милорад Додик се сутрадан сусрео и разговарао са мађарским премијером Виктором Орбаном, који је након састанка рекао да су односи Мађарске и Републике Српске одлични и да обе стране чине све да ојачају сарадњу.

„Мађарска се снажно противи употреби санкција у случају БиХ и Срба у БиХ, које због своје контрапродуктивне природе могу довести до ескалације тензија“, саопштила је прес служба мађарског премијера.

„Разговарано је о томе да мађарске компаније имају значајан инвестициони и комерцијални потенцијал у финансијском сектору, енергетици и телекомуникацијама који намеравају да искористе у БиХ“, рекао је Хаваша.

Милорад Додик је изјавио да је Мађарска спремна да преузме пројекте које је Републици Српској раније отказала Немачка, због, како је образложила, сецесионистичке политике руководства РС.

К. П.

Програми у Темишвару и Базјашу

Наши песници гостовали у Румунији

У Румунији су, поводом тамошње традиционалне културно-духовне манифестације, одржане у више српских средина у тој земљи, гостовали Јована Вечић и Никола Ластивић, који су недавно објавили своје прве збирке песама. Са њима је био и Пера Ластивић, директор Српског института, који је учествовао на округлом столу, на тему „Тренутак српске поезије у матици и расејању“.

Прослава јубиларних тридесетих „Дана духовног преображења“, почела је у Темишвару, у Генералном конзулату Републике Србије, где је најављен програм који је уследио наредна два дана. Главни догађај, традиционално, чини књижевни сусрет, на којем учествују Срби из целог света. Мађарску су, овога пута, представљали песници који су недавно објавили своје прве збирке, Јована Вечић и Никола Ластивић, у пратњи Пера Ластивића, директора Српског института.

Центар збивања је био манастир Базјаш, недалеко од границе са Србијом, настао на српском простору некадашње Угарске краљевине. Он већ у свом посвећењу празнику Вазнесења Господњег, носи печат свог оснивача Светог Саве. Од Пера Ластивића сазнали смо и детаље везане

за ову манифестацију. Након свечаног отварања у конзулату Србије, коме је присуствовала и Весна Колиновић, конзул, као и многи гости и тридесетак учесника, програм је настављен у позоришној сали Савеза Срба у Румунији, у Темишвару, где је одржан сусрет песника из Румуније, Србије, РС, Хрватске, Мађарске и још неких европских земаља, као и из Сједињених америчких држава. Међу њима су били: Гојко Божовић, директор Издавачке куће „Архипелаг“ у Београду, песник Мирослав Алексић, члан Матице српске, гост из Хрватске Ђорђе Нешић, овогодишњи добитник Базјашке повеље, и други.

Свечано уручивање повеље обављено је сутрадан у манастиру Базјаш. Након тога је у Српском културном центру „Свети Сава“, који се налази покрај манастира, приређено књижевно вече. Наредног дана, гости су присуствовали славској литургији у манастиру, а затим је у Српском културном центру одржан округли сто и разговори на тему „Тренутак српске поезије у матици и расејању“. У овој дискусији учествовао је, како сазнајемо, и Пера Ластивић.

У вечерњим часовима, у оближњем селу Белобрешка, у Српском културном центру, приређено је књижевно

вече локалном становништву, на којем су песници читали своје песме. Према Ластивићевим речима, ово је био велики изазов за наше младе песнике, који су представили своје прве збирке песама.

Обоје су направили добар одабир песама, прочитали су их изражајно и знали су у уводу да објасне мотиве и значење својих стихова. Доживели су веома позитиван одјек од осталих, много искуснијих учесника – каже Ластивић.

Он сматра да је за Јовану Вечић и Николу Ластивића било веома корисно учешће на овој смотри, пре свега ради добијања самопоуздања, представљања широј српској публици, успостављања контаката са издавачима, а било је и поучно да чују песме других песника, односно савремено српско песништво.

Једна од учесница манифестације,

Јована Вечић, поделила је са нама утиске које је понела из Румуније:

„Изненадио ме је број присутних, видело се да је то једна велика и врло добро организована, озбиљна манифестација. Учесници су били песници и писци који стално објављују своје књиге, познати у песничким круговима и било је лепо упознати све њих. За мене је била велика част што ми се пружила прилика да, као почетник, заједно са њима представим своју поезију. Све пропратне свечаности су, такође, биле интересантне, али сам највише уживала у необавезним разговорима у слободно време.“

Ову манифестацију сваке године организује Савез Срба у Румунији, а главни организатор је Славомир Гвозденовић, познати српски песник из Румуније, политичар и почасни председник споменуте организације.

Катарина Павловић Бачи

Гасџрономско-забавна фешија у Дески

ТРАДИЦИЈА

Овогодишња „Ајваријада“ посећенија од досадашњих

У Дески је, у организацији КУД-а „Банат“, по 12. пут одржан „Фестивал ајвара“, гастрономска и културно-забавна манифестација, која сваке године у великом броју привлачи гурмане, али и пријатеље српске културе, жељне дружења и забаве.

Један од најкуснијих специјалитета балканске кухиње, који се прави од слатке паприке, патлиџана, љуте паприке, мало парадајза и ситних тајних састојака, поново је у великом броју окупио заљубљенике у гастрономију, културу и забаву. Упркос великој врућини, окупио се велики број посетилаца, а манифестацију је отворио дефиле трактора кроз село.

Трактористи су, потом, стигли у месни Рекреативни центар, где су трговци и занатлије већ поставили своје шатре и робу. Међу њима, била је и

Мицика Росић Томпан из Батање, која је изложила своје предивне текстилне радове и посетиоци су се могли дивити капицама и другим деловима српских народних ношњи.

Није изостала ни „Балканска тераса“ и „Улица занатлија“, а екипе жељне такмичења у кувању ајвара заузеле су своја места.

Весело је било од самог почетка, а својом свирком домаћине и госте забављали су чланови Трубачког оркестра „Тамнава“ из Сурдулице. Врућина је била несносна, али је програма било на претек и за одрасле и за децу.

ФЕСТИВАЛ БЕЗ КОНКУРСНИХ СРЕДСТАВА

Кристифор Брџан, председник КУД-а Банат, рекао нам је да је овогодишња „Ајваријада“ реализована без конкурсних средстава и да су организатори стога задовољни крајњим исходом манифестације.

„Ја сам презадовољан, јер мислим да је ове године било и више публике и више учесника у односу на претходне године. Имали смо преко четрдесет излагача и педесет пријављених тракториста на такмичењу. Можда никада толико екипа нисмо имали у кувању ајвара; двадесет и два тима је учествовало. Многи су друштвеним радом помогли нашу организацију и користим прилику да се свима њима, људима добре воље, који су на било који начин помогли наш рад овим путем најтоплије захвалим на подршци“, изјавио је Кристифор Брџан за наш лист.

Наравно, највеће интересовање изазвало је печење и гуљење паприке, и надметање у кувању ајвара. У такмичењу су учествовале 22 екипе, а међу њима и две из Србије: КУД „Абрашевић“ из Краљева и Фолклорни ансамбл при Дому културе у Сивцу.

На свим штандовима било је весело, сви су марљиво радили како би препремили најбољи ајвар. Приметна је била активност Батањаца, где је штанд КУД-а „Суферини“ предводила Мелинда Њари, директорка Српске основне школе и уметнички руководилац „Суферина“. Са њом је била и учитељица Сања Ковачевић, која је дала веома корисне савете, везане за кување ајвара, до којих је дошла посредством YouTube канала.

Видна активност се могла уочити и на штанду Самоуправе Срба у Сегедину. Екипа, предвођена председником Надом Малбашки, могла се подичити декоративним излагачким простором, а и ајвар, који су припремили, с правом се могао такмичити за висок пласман.

О најбољима је одлучивао трочлани жири предвођен госпођом Анико Анђал, директорком Стручне средње школе „Јанош Тот“ из Морахалома.

Одлуком жирија, треће место припало је екипи Самоуправе Срба из Сегедина, другим местом се могао похвалити тим „Фабрике за производњу подмлатка“ („Utánpótlás gyár“, који су чинили родитељи подмлатка „Баната“ из Деске), а првопласирани су постали Батањци, чланови Културно-уметничког друштва „Суферини“.

Жири је доделио и специјалне награде, и то: Удружењу за очување и неговање традиције из Тапеа, Стручној средњој школи „Јанош Тот“ и Српском културном центру „Коло“ из Морахалома.

Након проглашења резултата, на фудбалском игралишту, уз музику Трубачког оркестра „Тамнава“ поведено је највеће коло, а одмах затим уследио је и традиционални „Фолк фест“.

На централној позорници мењали су се фолклорни ансамбли. Програм су отворили домаћини, чланови подмлатка КУД-а „Банат“, да би потом уследили остали ансамбли: Фолклорни ансамбл Дома културе у Сивцу, Плесни ансамбл „Тиски цвет“, који чине играчи из Сегедина и Деске, КУД „Рузмарин“ из Калаза, КУД „Абрашевић“ из Краљева, Грчко фолклорно друштво „Елефтерија“ из Сегедина, КУД „Суферини“ из Батање, Плесни ансамбл „Szeded“ (Сегедин), Плесна група „Кукућин“ из Ференцсалаша, а двочасовни фолклорни програм заокружио је КУД „Банарин“, који чине млади играчи КУД-а „Банат“ из Деске и КУД-а „Рузмарин“ из Калаза.

Публика је од самог почетка, до краја фолклорног фестивала, уживала у разним играма и музичкој баштини народа Балкана и других нација, а имала је прилику да се диви и предивним ношњама.

Целодневну „Ајваријаду“ заокружило је општеномодно весеље до ситних сати, а за добар штимунг побринуо се Оркестар „Златне струне“ и концерт-мајстор Радован Марић из Србије.

Организациони одбор „Ајваријаде“, предвођен Кристифором Брџаном, председником „Баната“, ове године имао је проблем што се тиче подршке спонзора, али је помоћ ипак стигла. Многи су друштвеним радом притекли у помоћ, док су други храном или на другачије начине изашли у сусрет организаторима, како би приредба била успешна.

Предраг Мандић

ТРАДИЦИЈА

Боривој Рус

Културни живот дешчанских Срба од почетка XX века до данас (7)

Један од најважнијих задатака опстанка је едукација младих: тежак, али леп рад о којем је КУД „Банат“ увек водио рачуна. Зато већ у забавишту почиње упознавање и развијање љубави према народним играма и музици које се наставља у школи, у омладинским групама, да би заинтересовани за фолклор на крају постали чланови друштва.

Учешће на усавршавањима, на разним семинарима такође су видови едукације и старијих и млађих чланова КУД-а „Банат“. Поред руководиоца, семинарима присуствују и играчи и музичари. На семинарима у Србији учесници су добили прилику да упознају и тачно науче игре, песме, музику и народне ношње разних регија Србије, са ци-

љем да кореографије одражавају место настанка изведених игара.

Фолклорни табори такође имају свој посебан значај. На земаљском нивоу је вероватно батањски табор најистакнутији. Табор има вишедеценијску прошлост: прво је био у Батањи „Јужно-алфелдски народносни табор“, а од пре 16 година одржава се под називом „Српски фолклорни та-

бор у Батањи“. Посебно задовољство пружа чињеница да је Деска већ осам година домаћин српског тамбурашког и музичког кампа – првенствено за децу.

Табори се последњих година организују и у другим местима, односно и на земаљском нивоу и број им се исто повећава из године у годину. Тако се и у Десци, у организацији „Баната“ одржава четири табора годишње: поред кампа плеса и музике организују се и два занатлијска табора.

Чување успомена и њихово преношење на потомство важан је задатак и за појединца и за заједницу. Вођен овим уверењем „Банат“ је обновио стари српски спомен парк (стари српско гробље) 2012. године и тиме створио један мини-арборетум. Пројекат је остварен путем конкурсних средстава: прво је направљена процена запушеног простора, затим су виртуелно израђене оригиналне слике, идентификација покојника, те састављане мапе. Од великог значаја је био и друштвени рад на озелењавању старог гробља: место је улепшано садњом аутохтоног дрвећа, жбуња, шибиља и цвећа. Једино што би одржавање требало бити организовано како би се оригиналан циљ у потпуности остварио.

Резултат вредног и упорног рада су бројне дипломе, одликовања, плакете и предмети који красе Центар „Светог Саве“. Међутим, сасвим је сигурно да

су најпоноснији на награду „Свети Сава“, јер ова награда је она која најбоље карактерише рад којим се баве. Награду за очување српске вере, језика у културе, уручио је Српски патријарх Павле у Сентандреји, 1997. године.

Спомен плакету „Про култура минаритатум Хунгарије“ (PRO CULTURA MINARITATUM HUNGARIAE) доделио је Институт за културу у Мађарској 2007. године.

Ова награда је зато значајна, јер указује да је народносна култура важан део целокупне мађарске културе и да њено очување представља заједнички задатак.

Ручна радиност доживљава праву ренесансу, њене активности су веома популарне. Више пута годишње из разних места стижу позиви на изложбе, сајмове ручних радиности, приредбе и таборе. Али „Златне руке“ и самостално организују програме и кампове српских ручних радиности. Ова делатност проширила се и на рестаурацију дрвених предмета што је временски захтеван посао, али је битан због очувања важних предмета и алата у животу Срба.

Рад који се одвија у Десци је примеран. Дешчански Срби су у свим историјским периодима и у свим ситуацијама учинили све у интересу свог опстанка. Осим светости породице, најважнија им је била вера, језик и култура. И све је то спроведено тако да је сада већ мађарско становништво у већини, па су и њих укључили у свој рад и активности. Зато и има много поклоника српске културе у Дески.

ВРЕМЕПЛОВ

- 6. октобра 1878 – Умро је српски трговац Илија Милосављевић Колаџац, који је своју имовину завештао за просвећивање народа. Из његове задужбине издат је велики број књига и подигнут Коларчев народни универзитет у Београду.
- 6. октобра 1908 – Аустроугарска је анектирала Босну и Херцеговину што је изазвало дубоку кризу у односима европских сила. Да би избегле рат, водеће европске земље признале су анексију у марту 1909. Под притиском европских сила анексију је признала и Краљевина Србија.
- 6. октобра 1915 – Нападом на Србију, Бугарска, која је на почетку рата прогласила неутралност, укључила се у Први светски рат на страни Централних сила.
- 7. октобра 1813 – Падом Београда у турске руке угушен је Први српски устанак и Турци су успоставили управни апарат и организацију кавка која је постојала пре избијања устанка 1804.
- 7. октобра 2000 – У Београду је конституисана Скупштина СР Југославије; Војислав Коштуница је положио председничку заклетву.
- 8. октобра 1812 – Црна Гора је објавила рат Турској и истог дана напала

- турске положаје код Скадра, чиме је почео Први балкански рат.
- 8. октобра 1864 – Рођен је Бранислав Нушић, највећи српски и југословенски комедиограф.
- 8. октобра 1991 – После истека тромесечног брионског мораторијума (7. јул), Словенија и Хрватска потврдиле су своју самосталност и независност од СФР Југославије.
- 8. октобра 1998 – Савет НАТО усвојио је „детални оперативни план за ваздушне ударе у фазама“ на Косову. Председнику СР Југославије Слободану Милошевићу дат је рок од 24 часа да испуни захтеве из резолуције УН.
- 9. октобра 1772 – Рођен је српски књижевник и позоришни писац Јоаким Вујић, који је 1835. у Крагујевцу основао прво српско позориште.
- 9. октобра 1854 – Рођен је српски физичар и проналазач Михаило Пупин, професор математике и физике (1901) на Колумбија универзитету. Његов најзначајнији проналазак, самоиндукциони калемови („Пупинови калемови“) (1890), омогућио је телефонски и телеграфски пренос на велике даљине помоћу кабла. За аутобиографску књигу „Од иселеника до проналазача“ добио је 1924. Пулицерову награду.
- 9. октобра 1892 – Рођен је Иво Андрић, чије је дело донело међународни углед и признање југословенској књижевности. Први је и до сада

- једини југословенски књижевник добитник Нобелове награде за књижевност (1961) („Ех понто“, „Знакови“, „На Дрини ћуприја“, „Травничка хроника“, „Госпођица“, „Проклето авлија“).
- 9. октобра 1934 – Марсеју је убијен југословенски краљ Александар I Карађорђевић. Атенат у којем је погинуо и француски министар иностраних послова Жан Луј Барту (Jean Louis Barthou), организовали су лидери хрватског усташког покрета и македонских националиста, а извршио га је Влада Черноземски.
- 9. октобра 2002 – Умро је југословенски телевизијски редитељ Сава Мрмак, један од најзначајнијих редитеља на овим просторима у домену историјске документарне драме, који се опробао и у свим осталим телевизијским жанровима.
- 9. октобра 2017 – Суд Босне и Херцеговине ослободио је Насера Орића, команданта бошњачких снага у Сребреници, кривиче за ратни злочин убиства три ратна заробљеника српске националности у Братунцу и Сребреници 1992. године. Кривице је ослобођен и

припадник Армије БиХ Сабахудин Мухић.

10. октобар 1918 – Прва српска армија под командом војводе Петра Бобића је почела операције за ослобађање Ниша у Првом светском рату. Град је заузет 12. октобра, а аустроугарска војска приморана да се повуче ка северу.

10. октобар 1991 – Скупштина Србије је одлучила да државна застава буде тробојка, без црвене петокраке звезде, симбола социјалистичког државног уређења.

10. октобар 2005 – У Београду је проглашен почетак преговора о Споразуму о стабилизацији и придруживању Србије и Црне Горе Европској Унији.

Нобеловац Иво Андрић рођен је 9. октобра 1892.

Одржана прва јесења ЈУ журка

ЗАБАВА

Ален Исламовић први пут пред пештанском публиком

Дуго најављивана септембарска ЈУ журка са специјалним гостом, Аленом Исламовићем, одржана је у препуном „Дирер керту“, у 11. кварту Будимпеште. У интервјуу који је дао након концерта нашем листу, гост је рекао да је пријатно изненађен старосном структуром посетилаца, јер је испред себе видео и веома младе људе, али и оне средовечне и старије.

И овога пута, организатор популарне Ју журке, Вилмош Шимон, пријатно је изненадио све оне који стрпљиво ишчекују сваког наредног госта, позвавши велику звезду са простора бивше Југославије, Алена Исламовића, вокалног солисту група „Дивље јагоде“ и „Бижело дугме“, да одржи концерт у овом простору.

Сала је била пуна посетилаца свих генерација, људи жељних добре музике, познатих хитова и позитивних емоција. Неки су и сами одрастали уз познате хитове ова два бенда, а некима су љубав према оваквој врсти музике пренели родитељи, или они који је већ памте. Све у свему, за скоро три сата врхунске свирке, присутни су играли и певали уз Алена Исламовића и његов бенд, уживали у његовим вокалним способностима, задивљени његовим певањем уживо и сваку песму испратили громогласним аплаузом. Те вечери су могли

да се чују добро познати хитови екс Ју сцене: „Криво је море“, „Циганко“, „Кап по кап“, „Мотори“, „Шејла“, као и: „Те ноћи“, „Ноћас отваравам очи“, „Тако ти је мала моја“, „Лажеш злато, лажеш душо“ и многе друге.

Исламовић, који је сада први пут гостовао у Будимпешти, отпевао је и неколико песама које датирају из његове солистичке каријере, насталих у последњих десетак година, као што су: „30 квадрата“ и „Хероин“, а пред сам крај, на жељу публике да отпева још нешто, могле су се чути песме „Ружица си била“, „Хајдемо у планине“, као и хит Исламовићевог доброг пријатеља, покојног Рајка Дујмића и Нових фосила, „За добра стара времена“, којим је и завршен овај концерт.

Ален је имао прилику да се увери колико је ова публика била уједињена у певању свих песама, па се на репертоару нашао и хит „Пљуни и запјевај, моја Југославијо“, који је на-

ишао на овације. Сви присутни су певали заједно са њим.

У интервјуу који је дао након концерта нашем листу, Ален је рекао да је пријатно изненађен старосном структуром посетилаца, јер је испред себе видео и веома младе људе, али и оне средовечне и старије, што говори о томе колико су људи жељни да чују добру музику, да се окупе и препусте доброј вибрацији и уживању које оваква дружења и музика могу да донесу, као и о његовој популарности.

Репортеру овог чланка су у току дана пристигле поруке од пријатеља из разних градова широм света, о томе шта би они питали Алена Исламовића да имају прилику за разговор са њим. Дијапазон питања је заиста био занимљив, па је гост, без обзира на умор и касне сате, стрпљиво одговарао на њих.

Тако смо сазнали да Алениови снови, као малог дечака, уопште нису били везани за певачку каријеру, нити музичку сцену, већ је желео да буде фудбалер и „јури лопту“, што је и радио у свом родном Бихаћу. Гитара му је доспела у руке сасвим случајно, када је имао 14 година, иако није била намењена њему, већ његовом старијем брату, који уопште није био заинтересован за свирање. И тако је све кренуло. Прва песма „Црни лептир“ и први тактови, па онда први бенд у којем је свирао и који је основао „Bag“ (врећа). Свирали су репертоар који је био, како сам каже, „фришак“ – „Ју група“, „Про арте“... И није му жао што је уместо фудбала одабрао музику.

– Човек сам доноси одлуке и своју судбину кроји. Кад сам ушао у рокенрол, ушао сам као бас гитариста. Хтео сам да се изборим да вокално оставим траг као певач, а хит као што је песма „Мотори“ доказује да сам вокално тада био јако спреман и албум се јако добро продао – каже Ален.

На албуму „Мотори“ сам је био аутор свих текстова, вокал и бас гитариста и на то је поносан. У то време је донео одлуку да остави бас гитару, и да настави да пева.

Мања средина у којој је одрастао свакако је обележила живот овог, казније великог певача, који је остао доследан и моралним принципима и породичном систему вредности, па је остао у браку са женом коју је заволео још док су били сасвим младима (имала је 16 година). Сада, каже Ален, имају две ћерке и троје унучади.

У разговору за наш лист, истакао је да воли да ради са Гораном Бреговићем и да би се увек радо одазвао његовом позиву и гостовао на његовим концертима, било кад и било где.

Публика ће се сигурно радовати и неком наредном концерту Алена Исламовића, јер ће овај сигурно још дуго памтити и то с разлогом. Доказ да је концерт био посебан је и тај што присутни дуго нису хтели да изађу из дворане, већ су чекали, у нади да ће се свирка наставити. Својим гласом, енергијом и ставом, као и поштовањем публике, гост је показао колико је велика звезда са непромењеним вредностима, па ћемо се радовати да га поново видимо и чујемо, а и запевамо са њим.

Драгана Меселџија

НЕВЕН

Усџех наших кошаркаша

Златна четворка донела „Тесла” титулу првака Мађарске

Ученици СОЦ „Никола Тесла” из Будимпеште Урош Коцка (12/ц), Вук Драгаш (12/ц), Алекса Симић (11/б) и Урош Панцић (11/б) понели су титулу првака Мађарске у кошарци, на ФИБА турниру, у категорији генерације 2005/2006.

Кошарка је спорт по којем је наша нација чувена. Шесту годину заредом титулу првака света у баскету носи репрезентација Србије. Ове године су ученици наше Српске гимназије „Никола Тесла” у Будимпешти кренули тим стопама: Урош Коцка (12/ц), Вук Драгаш (12/ц), Алекса Симић (11/б) и Урош Панцић (11/б). Они су понели титулу првака Мађарске у овом спорту, на ФИБА турниру, у категорији генерације 2005/2006.

Иако смо већ годинама поносни на успехе кошаркашког тима наше гимназије, посебно нас је обрадовала

вест о пријави наших школских другова на овај ниво такмичења.

Финални круг такмичења одиграо се 16. септембра 2023. године на Тргу хероја, једном од највећих у Будимпешти, не само у просторном смислу, већ и по значају за идентитет мађарског народа.

Учествовало је чак 117 екипа различитог узраста, а момци су боје наше школе представљали под називом „Тесла 3x3”. Наши шампиони су до последњег минута играли храбро, страствено и са пуно елана кроз све четири утакмице и заслужено однели победу. Пресудну утакмицу су играли

против екипе Odúlakók из Будимпеште и златну медаљу заслужили резултатом 15:9.

Према речима капитена Уроша Коцке, идеја за пријаву на такмичење јавила се спонтано, из љубави према овом спорту и жеље да се забаве. Без великих очекивања и чистог срца изашли су на терен и остварили невероватан успех. Припремали су се на школским тренинзима, али су напорно вежбали и у слободно време. Три-

бине су биле пуне, тако да је сваки кош наших момака праћен громким аплаузом ученика наше школе. Подршка школских другова им је највише значила. Алекса Симић нам је пренео своје утиске рекавши: „Овакве резултате нисмо очекивали, владала је сјајна атмосфера на терену и велико нам је задовољство што смо имали прилику да представљамо нашу школу на оваквој манифестацији”.

Софија Илић, 11/б

КЊИЖЕВНОСТ

Поетско вече у Будимпешти

„Немири и спокоји” Николе Ластиха

На самом почетку промоције прве збирке песама Николе Ластиха, госте је у име организатора поздравила директорка КЦ „Српски венац” Зорица Јурковић Ембер, док је у улози модератора и промотера те вечери била Невена Богичевић, професорка српског језика и књижевности у СОЦ „Никола Тесла”.

Ову збирку песама, која је првенац Николе Ластиха, објавиле су Задужбина Јакова Игњатовића и Српска самоуправа у Ержебетварошу. Програм су својим учешћем обогатиле и матуранткиње Српске гимназије „Никола Тесла”, Тијана Мајданчић и Јана Шошић, које су у току вечери прочитале неколико песама из ове збирке, док је Тајана Бућко одсвирала две композиције на виолини.

Аутор збирке се захвалио Зорици Јурковић Ембер и Митру Кркељићу на подршци, коју су му дали када, како је рекао, ни он сам није веровао у себе. Посебну захвалност упутио је Драгомиру Дујмову и Невени Богичевић, као и Милану и Дејану Дујмову, који су дали иницијативу да ова збирка настане и да буде објављена.

На питање откуд потреба за писањем и како се рађа песма, Ластих се присетио својих сусрета са Стојаном Вујичићем и Петром Милошевићем, који су му говорили да је за писање поезије потребно читање.

Модератор вечери Невена Богичевић, својим креативним питањима по-

кушала је да присутнима што више приближи ову збирку поезије и нагласила да се ради о веома захтевном читању и захтевном песнику, али, такође, и да нас песник нагони да много тога тумачимо. Стручнији од ње кажу, напомиње она, да треба кренути од симболички најјачих места: почетка, краја и наслова.

По речима аутора модерна поезија тежи томе да буде „огољена” и са што мање речи.

– Лорка је писао веома кратке песме. Ја имам две које се састоје од низа различитих придева. Наравно, не треба тражити узор са стране. Ту се ради о нашој српској песничкој традицији, нарочито исповедној молитви, која се састоји од именица које означавају различите грехове и то се ниже у неоглед.

Ластих се осврнуо и на карактеристике српске поезије, а о утицају Иве Андрића, као и једној његовој реченици која се појављује у песми „Синтагма”, која се налази у збирци, аутор је рекао:

– Синтагма значи камен темељац и устав. Андрић је везан за Босну, Трав-

ник, Сарајево, па зашто баш он? Могао је то бити и Црњански, јер нам је ближи, али он има форму постмодерне, али садржај је више модернистички. Код њега се ништа не дешава и чека се да се нешто не деси. За разлику од њега, Андрић има форму традиционалистичку, модернистичку, увек се нешто дешава, ако се ништа не дешава. Он се задовољава тиме да се човек избори за своју људскост, достојанство и да нађе место под сунцем. Један од најчешће цитираних наших великих романтичарских стваралаца је Петар Петровић Његош. Са њим почиње вођење дијалога, а то је моменат када дозвољавам да став, мишљење неког другог победи и побије моје истине – истиче Ластих.

На питање да ли песник може да објасни песника, након прочитане „Песме о песми и песнику”, аутор је нагласио да он упућује на то да је Бранко Миљковић заменио дан за ноћ у своме стваралаштву и тиме је излу-

ђивао своју околину и оптерећивао их, јер је живео своје стваралаштво. Ова песма може да се схвати, каже аутор, као критика тога. С друге стране, може да се схвати тако да аутор поставља питање да ли је боље да имамо савршен свет, а да немамо књижевност, или је добро то да имамо један несавршен свет, а да имамо књижевност, сликаре, уметнике и ову нашу тешку ситуацију са кризама, која инспирише једну поезију, једну уметност.

Дао је аутор одговор и на питање модератора, како настаје уметност:

– Борбом. Човек осећа своју немоћ према деловању, зато је достојанство тако важно и свако треба да се избори за то. Верујем да ће постојање отворити једна врата и ту ће појединац наћи своје место под сунцем – завршио је своје излагање Никола Ластих, а потом заинтересованима потписао примерке свог песничког првенца.

Д. М.

КОНКУРС ЗА СРПСКУ СТИПЕНДИЈУ

Самоуправа Срба у Мађарској расписује конкурс за додељивање „Српске стипендије“ за студенте и средњошколце за I семестар/полугодиште школске 2023/24. године који припадају српској заједници у Мађарској. Детаљне конкурсне услове и поступак вредновања пристиглих конкурса садржи „Правилник о српској стипендији“ који је усвојила Скупштина Самоуправе Срба у Мађарској, а налази се на интернет страници www.szerb.hu.

Опште информације:

1. Кандидати који имају права да конкуришу
Приликом додељивања Српске стипендије ССМ (у даљем: „стипендија“) конкурисати могу кандидати (треба да имају мађарско држављанство) који студирају на Одсеку за српски језик и књижевност Филозофског факултета ЕЛТЕ БТК у Будимпешти, Катедри за славистику Филозофског факултета у Сегедину, студенти више школе за учитељице и васпитачице на српском смеру (на ЕЛТЕ у Будимпешти) или они који стичу прву диплому за учитеље српске народносне струке, а конкурисати могу и они који стичу тзв. „мастер“ диплому (мастер образовања), или студирају на другим институцијама високог образовања, затим средњошколци (гимназијалци) Српског забавишта, основне школе, гимназије, колегијума и библиотеке Никола Тесла у Будимпешти (седиште: 1074 Budapest Rózsák tere 6-7.) а и они који похађају мађарске средње школе које су организованим оквирима укључене у српски народносни васпитно-образовни систем, без обзира на њихово држављанство. Кандидат треба да задовољи и следеће услове:

- а) да је дао изјаву да припада српској народности;
- б) да му просек успеха на полугодишту пре предаје конкурса буде барем 4,00, а у случају првог семестра на факултету да просек достигне 4,00. Студент треба да постигне 30 кредитних бодова по семестру, а да просек за средњошколце буде 4,30;
- в) да заједно са законским представником истовремено са предајом конкурса приложи писмено одобрење за руковање личним подацима (према овом правилнику)
- г) да је редован самофинансирајући студент по ССIV Закону о високом образовању из 2011. године 46. параграф § (1) тачка с), или да је

студент који се финансира из мађарског државног буџета (слободно коришћење стипендије).

Стипендију може да добије средњошколац/студент који је:

- а) у назначеном року предао сву документацију одређену расписаним конкурсом;
- б) задовољава условима ових одредби и расписаног конкурса;
- в) обавезује се да по свом избору, у семестру у којем добија стипендију, врши студентски научни рад или активно учествује у раду неке организације српске заједнице;
- г) за студенте је потребно да напишу мотивационо писмо о свом раду у оквиру српске заједнице у Мађарској, обим текста је максимално две странице.

2. Износ стипендије

Износ стипендије је максимално 75.000.- форинти по средњошколцу/студенту за један семестар, односно полугодиште.

3. Садржајни и формални захтеви конкурса:

Конкурс се предаје у једном примерку, на папиру, испуњен на компјутеру, потписан од стране средњошколца/студента, на формулару (прилог бр. 1. овог правилника, односно налази се и посебно на страници www.szerb.hu) и са следећим прилозима:

- а) биографија кандидата (ученик/студент),
- б) фотокопија или извод о потврди просека

4. Начин, место и рок за предају конкурсних пријава

Конкурсна пријава се пише на српском језику, може се предати путем поште, на адресу Канцеларије Самоуправе Срба у Мађарској (Szerb Országos Önkormányzat Hivatala, 1055 Budapest, Falk Miksa u.3.) или се предаје лично на Секретаријату ССМ (1055 Budapest, Falk Miksa u.3, радно време: понедељак-четвртак 9.00-15.00, петак 9.00-12.00)

Напомена: на коверти треба означити следеће: „Конкурс за Српску стипендију“. Рок за пристизање конкурсних пријава у Канцеларију ССМ: **9. октобар 2023.** године до 15.00 часова.

У Будимпешти, 7. септембра 2023.
Самоуправа Срба у Мађарској

Позив за *предлагање кандидата* за
**СВЕТОСАВСКУ НАГРАДУ И
ПОВЕЉУ САВА ТЕКЕЛИЈА 2024.**

Позивамо вас да дате своје предлоге за кандидате за добијање *Светосавске награде 2024.* У обзир долазе заслужни појединци или организације, који су својом дугогодишњом делатношћу знатно допринели очувању српства у Мађарској.

Такође вас позивамо да пошаљете своје предлоге за доделу награде *Повеља Саве Текелије 2024.* Ово признање се додељује појединцима или организацијама који су допринели очувању културних и верских добара Срба у Мађарској.

Према Правилнику ССМ о додељивању награда који се налази на веб-страници www.szerb.hu, предлоге са детаљним образложењем могу да дају чланови Скупштине ССМ, месне српске народносне самоуправе, српске цивилне организације, институције ССМ и појединци, припадници српске заједнице. Предлози се достављају писменим путем на адресу Самоуправе Срба у Мађарској (Szerb Országos Önkormányzat, 1055 Budapest, Falk Miksa u. 3.), са назнаком „Предлог за Светосавску награду ССМ 2024“, односно „Предлог за Повељу Сава Текелија 2024“. Предлози се могу доставити и електронским путем, на адресу: ssm@t-online.hu.

Рок за приспеће ваших предлога је **15. новембар 2023.** године до 24.00 часова. Предлози који стигну после овога рока се неће разматрати, па вас зато молимо да своје предлоге пошаљете на време.

Самоуправа Срба у Мађарској
(тел: +36/ 1 331-5345; e-mail: ssm@t-online.hu)

Храм *Светиој великомученика Георгија*
у Будимпешти

**РАСПОРЕД БОГОСЛУЖЕЊА ЗА МЕСЕЦ
ОКТОБАР 2023. ГОДИНЕ**

07. 10. субота – Задушнице	
Света Литургија	10 часова
07. 10. субота – Вечерње	18 часова
08. 10. недеља – Света Литургија	10 часова
14. 10. субота – Вечерње	18 часова
15. 10. недеља – Света Литургија	10 часова
21. 10. субота – Вечерње	18 часова
22. 10. недеља – Света Литургија	10 часова

Јутрење се служи сваког дана у 8:00 час.
Вечерње се служи суботом и уочи празника
у 18:00 ч.

Госповање *Југословенској драмској позоришћу*
из Београда у Будимпешти

„ЕДИП“ У РЕЖИЈИ ВИТА ТАУФЕРА
Једночинка у трајању од 90 минута

12. октобар 2023. 19:00 ч.

Национални театар (Nemzeti Színház)
сцена велике сале

Представа на српском језику са мађарским и
енглеским титлом

Јавите се Бранимиру Ђорђевићу на
тел: +36 304 280 880 и добијете карту за
1000 фт

<https://nemzetiszinhas.hu/eloadas/oidipusz-2>

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

СРБСКЕ

НАРОДНЕ НОВИНЕ.

www.snnovine.com

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ – Лист Срба у Мађарској ♦ Издавач: Српски медијски центар (ДОО-Кфт) ♦ За издавача: Радојка Филаковић ♦ Главни и одговорни уредник: др Драган Јаковљевић ♦ Финансијер: Кабинет мађарског премијера (Miniszterelnökség) и Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. ♦ Фотодизајнер: Иван Јакишић ♦ Седиште редакције: Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ♦ Поштанска адреса: Szerb Országos Önkormányzat, Szerb Hétlap, Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ♦ Web: www.snnovine.com ♦ Графички прелом листа: Тибор Фуксел ♦ За шtamпарију Szedestűkőr Bt.: Ференц Ибош ♦ Текстуралне прилоге и фотографије примамо искључиво у електронској форми. Уредништво задржава право лекторске обраде и скраћивања текстова у складу са расположивим новинским простором. ♦ СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ су 2013. године награђене угледним друштвеним признањем – ВЕЛИКОМ ПЛАКЕТОМ УДРУЖЕЊА КЊИЖЕВНИКА СРБИЈЕ, за објективно и правовремено информисање, неговање српског језика и ћирилице и јачање веза српске заједнице у Мађарској са матичном државом Србијом и Удружењем књижевника Србије. ♦ HU ISSN 2061–0238

Свети великомученик Јевстатије Плакида

Свети Јевстатије Плакида био је римски војсковођа у време цара Тита и Трајана. Када је завладао цар Адријан, позвао је војводу Јевстатија да принесе жртве боговима, а овај му рече да је он хришћанин. Цар га је тада бацрио на муке, заједно са женом и синовима.

Када је једном ишао у лов, он потера јелена. Док је Плакида стајао и дуго посматрао јелена, јави му се Господ Христос на следећи начин: веома светао крст показао се међу роговима јелена и он на крсту виде Христово распеће. Док се чудило овом необичном виђењу, зачуо је глас с неба, који је говорио: „Зашто ме гониш, Плакидо?“ И упоредо са овим божанственим гласом Плакиду спопаде страх, па паде с коња и оневести се. Кад је дошао себи он упита: „Ко си Ти, Госпode, који говориш мени?“. Господ му рече: „Ја сам Исус Христос, Бог, који се ради спасења људи оваплотих, добровољно претрпех страдања и крсну смрт, и кога ти, не знајући, поштујеш. Твоја добра дела и многе милостиње изишоше преда ме, и ја зажелех да те спасем. И ево ти се јавих, да те улoвим у моје познање и присајединим верним слугама мојим; јер ја нећу да човек који твори праведна дела погине у мрежама ђавољим“.

Плакида, како му је било име пре крштења, био је праведан и милостив човек. По вери је био идолопоклоник, али је у своме животу чинио много добрих, хришћанских дела: гладне је хранио, наге одевао, угрожене помагао, многе од окова и тамнице ослобађао. Он се више радовао када је неком невољнику указивао помоћ, него својим славним победама над непријатељима. Као некада Корнилије кога спомињу Дела Апостолска

Уставши са земље и више не видевши никога пред собом, Плакида рече: „Сада верујем, Госпode, да си Ти Бог неба и земље, и Творац свих твари; стога се Теби Јединоме поклањам, и за другог Бога осим Тебе од сада нећу да знам. Молим Те, Госпode, научи ме шта да радим“. И дође му глас који је говорио: „Иди свештенику хришћанском, прими од њега крштење, и он ће те научити путу спасења“.

Потом се крстио са својом женом и два сина и на крштењу добио име Јевстатије, његова жена Теопистија (Боговерна), а њихови синови Агапије и Теопист. После крштења Јевстатије је отишао на место где је преко јелена добио откривење, и клекнувши, заблагодари Богу што га је привео истини. Тада му се опет јави глас Господњи и предрече му страдање за Његово име и оснажи га.

Тада Јевстатије тајно напусти Рим са својом породицом, имајући намеру да се повуче међу прост народ и да у непознатој и скромној средини послужи Богу.

Дошавши у Египат, одмах на њега навалише искушења.

Неки зли варварин оте му жену, а оба сина ухватише му звери и однесоше. Али, убрзо тај варварин погибе, а децу му спасише чобани. Јевстатије се насели у египатском селу Вадисис и ту као сеоски најамник поживе петнаест година. После тога, нападоше варвари на Римско царство, и цар Трајан је жалио што му нема храброг војводе Плакиде, који је свуда где је ратовао односио победе.

Тада цар посла своја два војника да по целом царству траже великог војводу. По Божијем промислу, ти официри, некадашњи Јевстатијеви другови, нађу га и доведу га цару. Јевстатије скупиле војску и победи варваре. На путу на траг у Рим, он пронађе и своју жену и оба сина. Када стиже у Рим, цар Трајан беше умро, а уместо њега цароваше Адријан. Када Адријан позва војводу Јевстатија да принесе жртве боговима, овај му рече да је он хришћанин.

Цар се разгневи на Евстатија и стаде размишљати на који би га начин казнио што ружи његове богове. Убрзо му је одузео војводски чин, па га као простог човека позва на суд са женом и децом, и тамо их је саветовао да принесу жртву идолима. Али, пошто није успео да их приволи на то, он их осуди да их звери поједу. И свети Евстатије, тај славни и храбри војник, осуђен на смрт са својом женом и синовима, крете у арену, не стидећи се таког бешчешћа, нити се бојећи смрти за Христа коме је верно служио, јасно исповедајући његово свето име. Храбрио је своју децу и жену да се не уплаше смрти за Господа. Они су ишли у смрт као на гозбу, храбрећи једно другом надом у будућу награду. Када су звери пуштене на њих, нису их ни дотакле и која год им

је животиња пришла, одмах се враћала назад, сагнувши пред њима своју главу. Звери су суздржавале свој бес, али се цар још више разбесне и нареди да их одведу у тамницу.

Сутрадан нареди да се усјајатални во и у њега баца свети Евстатије са женом и синовима. На том мучилишту они се помолише и предадоше своје свете душе у руке Богу, прешавши у царство небеско.

Након три дана дође Адријан до вола, желећи да види прах спаљених мученика. Отворивши врата, мучитељи нађоше њихова света тела читава и неповређена, па чак ниједна длака на њиховим главама није изгорела. Лица су им била жива као да су заспали и блистала су неком натприродном лепотом. Народ који беше тамо повика: „Велики је хришћански Бог!“. Цар се са стидом врати у свој дворца и сав народ га је ружио што узалуд погуби војводу тако неопходног Риму.

Хришћани, пак, узеше чесна тела светих мученика и долично их сахралише, славећи Бога.

Д. А.

